

Використання мінералів природних форм в ювелірних виробках Андрія Комарова

В статье рассматриваются ювелирные изделия Андрея Комарова, в которых используются минералы природной формы. Обращение к необработанным камням в ювелирных украшениях получило распространение среди самостоятельных мастеров-ювелиров начала XXI века. Исследуя украшения, созданные художником, мы определяем основные приемы, применяемые для изготовления изделий.

The article deals with jewelry Andrey Komarov that use natural minerals form. Appeal to the rough stones in jewelry has spread among independent craftsmen jewelers XXI century. Exploring jewelry created by the artist, we define the basic techniques used to manufacture products.

Сучасне ювелірне мистецтво має безліч напрямків, орієнтованих на різні аудиторії. Епатування глядача набуває все більшої актуальності на тлі високої конкуренції, постійно з'являються нові прийоми й техніки [4]. Зокрема, звернення майстрів-ювелірів до необроблених, природних форм каменів набуває надзвичайного поширення з початку XXI ст. Це насамперед пов'язане з увагою до екологічних проблем та пошуком гармонії між природою і технічним прогресом. Ювелірні вироби Андрія Комарова розкривають унікальність кожного окремого каменя: художні рішення демонструють вміння майстра підкреслити форму каменя завдяки характерним лініям металу. У багатьох ювелірних творах метал виступає пасивним тлом – виконує лише практичні функції оправы та кріплення. Проте у виробках Андрія металеві основи також втілюють потужну декоративно-композиційну функцію. Найчастіше майстер застосовує техніку філіграні, активно використовує прийоми чорніння й полірування, які в поєднанні з камінням утворюють цілісне композиційне рішення. У цьому випадку роботу ювеліра можна порівняти з музикою: звуки природи, доповнені грою на класичних або етнічних інструментах, стають довершеними творами мистецтва. Так само тонкі лінії металу формують витончені, деталізовані оправы, в яких камені набувають особливого, досконалого «звучання».

Варто докладно розглянути кілька творів митця, в яких використано природну форму каміння, обробка відсутня зовсім або мінімізована. До таких належить перстень «Кавунова мрія», створений восени 2015 р. Художній задум був навіяний враженням від стиглої скибки кавуна та кольором

Рисунок 1. Перстень «Кавунова мрія»

обраного каменю – турмаліну (рис. 1). Колористична гамма виробу золотисто-рожева, за винятком срібної оправы. Вона нагадує розтяжку скибки кавуна від соковитої рожевої серединки до золотисто-зеленої кори. Слід зазначити, що величезну увагу Андрій приділяє саме колориту майбутнього виробу – в більшості своїх робіт він комбінує матеріали за принципом гармонійного поєднання кольорів. Повертаючись до «Кавунової мрії», ми відзначаємо особливість композиційного розміщення: камінь встановлено вертикально відносно кільця, з боків його підтримують ажурні срібні елементи

оправи, що імітують бадилля та листя. У такому вигляді він ще сильніше нагадує скибку щойно зрізаного кавуна, яку тримають у руці. Тонкі лінії срібного дроту прозоро охоплюють вставку, практично не привертаючи до себе уваги, проте їх форми доповнюють загальне образне рішення. Андрій приділяє велику увагу сакральним властивостям мінералів, завжди досліджує їхній можливий вплив на здоров'я й настрій власників. Зокрема, в астрології турмалін вважається провідником енергій Венери та Плутона, найкраще підходить для знаку Скорпіона. Цілющі властивості турмаліну визнані офіційною медициною, зокрема, використовуються для лікування хвороб шлунка і кишечника [1].

Комплект з кристалами вісмуту «Хамелеон» (2015 р.) демонструє поєднання складних геометричних форм кристалів з витонченими ниткоподібними срібними дротами (рис. 2).

Рисунок 2. Комплект з кристалами вісмуту «Хамелеон»

Він складається з каблучки та двох сережок. Кристали зберігають свою унікальну природну форму, під яку адаптовані лінії оправ. Цей комплект нагадує унікальний синтез архітектурних конструкцій та природних форм – срібні лінії, немов паростки плюща, обвивають кристали, які нагадують архітектурні конструкції. Для каблучки використано спеціальну пластину, на якій закріплено кристал; а в сережках кристали просто оплетені дротом, який підтримує ступінчаті структурні виступи каменів. Автор використав техніку філіграні, зачорнив і частково відполірував оправу. Таким чином, і срібний дріт, і кристали фактично зведені до єдиної колористичної гами. У цьому випадку оправа виступає повноцінним елементом декору, не поступаючись центральним вставкам. Унікальне забарвлення вісмуту і обробка оправу формує цілісну художню композицію, яка, переливаючись у променях освітлення, повністю виправдовує свою назву. На прикладі цього виробу ми можемо простежити взаємопроникнення мистецтва та інженерії: бачиться елемент архітектури, навіть своєрідна ілюстрація розвитку архітектурних прийомів [2].

Наступний виріб, який варто розглянути, – підвіска «Маятник» (2015 р.) з центральною вставкою з гірського кришталю, виконана в техніці філіграні (рис. 3). Унікальна форма кристала нагадує зимову бурульку, це підкреслює загальна структура виробу. Тонка срібна стрічка, доповнена вигнутими витими срібними дротиками, повторює форми основи кристала. Таким чином він міцно тримається в оправі і залишається відкритим для огляду з усіх боків. Сама структура

вставки передбачає маятникоподібну форму, що пояснює задану автором назву. Відповідно до езотеричного трактування властивостей гірського кришталю, він вважається каменем ясновидців, з якого виготовляли магичні амулети, кулі [1]. Тому образ маятника, представлений ювеліром, якнайкраще відповідає сакральному змісту матеріалу.

Рисунок 3. Підвіска «Маятник»

Гарнітур з африканського малахіту в срібній оправі (2015 р.), який складається з кулона та сережок, демонструє поєднання унікальної природної форми каменів з мініатюрними срібними оздобами, що підтримують вставки з країв, фактично не впливаючи на зовнішній вигляд прикраси (рис. 4). В усіх прикрасах комплекту зберігається складна структура мінералів, яка розкриває унікальний колорит малахіту. Необхідно зазначити, що кольорова гама обраних каменів утворює потужний контраст зі світлими срібними дужками оправ.

Рисунок 4. Гарнітур з африканського малахіту в срібній оправі

У цьому випадку складна, подібна до опалого листя, фактура поверхні вставок відтіняє світлі, блискучі лінії оздоб. Малахіт має потужну езотерично-сакральну історію.

Зокрема, він згадується в міфологічних традиціях Давнього Єгипту, Шумеру, Греції, Риму. Багаті родовища малахіту знаходяться на Уралі, а місцеві численні міфи й легенди знайшли відображення в казках П. Бажова. Основною езотеричною рисою малахіту вважається концентрація уваги оточуючих на персоні свого власника, а комплект з сережок та кулона покликаний зосередити увагу на обличчі дами, яка їх носить. Природна форма каменів має підкреслити природну красу обличчя.

Унікальний мінерал – пірит, який порівняно нещодавно (в другій половині ХХ ст.) почав використовуватися ювелірами, знаходить застосування у виробках Андрія Комарова. Розглянемо комплект з піритової щітки в срібній оправі (2015 р.), що складається з каблучки та підвіски (рис. 5). Вставки збе-

Рисунок 5. Комплект з піритової щітки в срібній оправ

рігають природну порошкоподібну фактуру з лицьової сторони, периметри та внутрішній бік відшліфовані. Природа піриту досить своєрідна: завдяки своїй структурі та забарвленню під час золотої лихоманки він отримав назву «золото дурнів». Наявність металевго блиску і дрібної крихти робить вставки подібними до золотих самородків. У контексті цих виробів можна стверджувати, що стрижень мистецтва сучасних митців залишається незмінним за часів палеоліту – природа, виразна й сильна. Проте змінилися, так би мовити, частини змістовного наповнення. Нинішній світ заглиблений у величезний масив інформації, тому підхід до роботи – комплексний. Сучасний митець спирається на знання, передусім, художньої грамоти й історії мистецтва, та, в цьому разі, природничих наук [3]. У комплекті з піритової щітки поєднано елементи природної, необробленої фактури з гладкими, відшліфованими поверхнями країв. Оправа виглядає досить специфічно – численні дрібні дотові елементи затискають камінь з усіх боків. Вони нагадують дрібні кручені паростки дикого винограду. Таким чином, образно-художнє рішення втілює ювелірне трактування рослинного світу, що пробивається крізь кам'яні брили.

Аналогічно оформлений перстень з кварцової друзи в срібній оправі (2015 р.), який так само втілює поєднання геометричної структури безлічі дрібних кристаликів (рис. 6). Білий колір кварцу в оточенні світло-сірих елементів оправы демонструє вміння майстра на найменших кольорових нюансах побудувати цікаву, візуально довершену композицію.

Рисунок 6. Перстень з кварцової друзи в срібній оправі

Такий саме принцип обробки застосовано і в кулоні з аметистової друзи в срібній оздобі (2015 р.). Проте в ньому інше колористичне рішення – на темному тлі вставки яскраво виділяються світлі фрагменти оправы (рис. 7).

Рисунок 7. Кулон з аметистової друзи в срібній оздобі

Підвіска з родохрозиту, оправлена срібним дротом, виконана в техніці філіграні (2015 р.), являє собою цікавий приклад оформлення невеликого каменя неправильної форми з заокругленими краями (рис. 8). Рожевий колір каменя з білими прожилками контрастно відтіняє яскраві світлі джгутики дроту, які, з одного боку, формують порівняно масштабну оздобу, а з іншого – практично непомітно підтримують вставку. Така асиметрична оправа доповнює композицію прикраси – камінь здається бутонем строкатої квітки, яка от-от розквітне. Срібні волокна підтримують бутон, немов квітколоже, доповнене листочками. Про колорит виробу можна сказати, що в живопису таку різницю матеріалів та фактур можна порівняти з технологією нанесення фарби [2].

Цікавий приклад оформлення зрізу каменю являє собою підвіска «Завіса» (2015 р.), виконана з агату, оправленого в срібло (рис. 9). Характерне для цього типу прикрас поліру-

Рисунок 8. Підвіска з родохрозиту

Рисунок 9. Підвіска «Завіса»

вання зовнішньої та внутрішньої сторони зробило камінь напівпрозорим. Периметр залишається необробленим, його унікальна природна форма спонукає художника до пошуку специфічної структури оправы. У цій підвісці особливістю художнього рішення є насиченість структурними елементами внутрішньої сторони оправы, в той самий час зовнішня обмежена лише кількома витими затискачами, які за формою та структурою нагадують листочки плюща. Напівпрозора площина каменя частково приховує лінії срібла, частково просвічує, утворюючи таким чином тінювий силуетний малюнок.

На прикладах робіт Андрія Комарова можна визначити основні принципи виготовлення ювелірних прикрас з необроблених або частково оброблених каменів. Завдяки збереженню природної форми вставки, кожен виріб майстра набуває статусу унікального, неповторного шедевру, який зачаровує погляд. Виготовлення прикрас в техніці філіграні з використанням необробленого каміння стає досить популярним, і можна зазначити, що майстри-ювеліри, які звертаються до таких художніх прийомів, залучають до своєї роботи широкий діапазон матеріалів. На нашу думку, саме в роботі з напівкоштовними та виробними каменями найбільше проявляється творча індивідуальність художників: вони мають знайти форму, структуру і колорит оправы, які б якнайкраще підкреслювали природну красу каменю.

Використана література

1. Глоба П.П. Астроминерология. – К.: Логос, 2003. – 247 с.
2. Триколенко О.В., Триколенко С.Т. Ювелірні вироби О.А. Михальця з форелевим каменем, що експонувалися на виставці «Сучасне ювелірне мистецтво України» // Музейні читання. Матеріали наукової конференції «Ювелірне мистецтво – погляд крізь віки». 12 – 14 листопада 2007 р. – Київ, 2008. – 260 с.
3. Триколенко О.В., Триколенко С.Т. Перстень «Вепр» С.М. Серова // Музейні читання. Матеріали наукової конференції «Ювелірне мистецтво – погляд крізь віки». 9 – 11 листопада 2009 р. – Київ, 2010. – 271 с.
4. Триколенко С.Т. Сталева пісня Ісмєні // Мистецькі грані. – №2 (61). – 2015. – С. 6–7.